

KOMMANDØREN

Anders Lauridsen på Hals Skanse

Som det vil være nogle af "Ting og Tidens" læsere bekendt, er der åbnet en restaurant på Hals Havn under navnet "Kommandøren". Navnet er naturligvis inspireret af "naboskabet" til Hals Skanse, og lige så naturligt ville man gerne have en god historie om en af kommandanterne på Hals Skanse på menukortet. Derfor henvendte indehaverne sig på Hals Museum, som leverede nedenstående, meget kortfattede historie om den navnkundige Anders Lauridsen.

Af Henrik Gjøde Nielsen

Den 5. juli 1658 blev Anders Lauridsen udnævnt til chef på Hals Skanse, og fik dermed kommandoen over den faste garnison på 100 soldater. Anders Lauridsen var en lokal mand, født i Vester Hassing, og han skulle snart vise sig at få brug for vendelboens snilde, her under Danmarks krig mod Sverige.

Den 15. august 1658 dukkede tre orlogsfartøjer op i indsejlingen til Limfjorden. Fartøjerne førte dansk flag, men da de var ret ud for Skansen blev de danske flag strøget, og til tops røg de svenske. Svenskerne åbnede ild, og fra Hals Skanse besvarede man ilden med alle stykker. Fra omkring kl. 3 eftermiddag til hen under midnat udkæmpedes en af historiens mest voldsomme artilleridueller ved Hals Skanse. Hverken svenskerne eller danskerne kunne få overtaget. Hen ved kl. 1 om natten stoppede den gensidige beskydning, til held for besætningen på Hals Skanse. Her havde man bogstaveligt talt brugt alt krudt og kugler. Svenskerne lå fortsat i fjordmundingen, parat til at tage kampen op ved dag gry. Gode råd var dyre for Anders Lauridsen.

Men Lauridsen var ikke for ingenting rundet af vendelboslægt. Straks svenskerne havde afsløret sig som lumpne fjender, havde Lauridsen ladet baverne tænde, og i løbet af dagen og natten strømmede folk til, for som landmilitat at deltage i forsvaret af Hals Skanse. Og da svenskerne ved dag gry satte en landgangsstyrke i bådene, var man parat. Henved 3.000 mand, siger en samtidig kilde, men det er nu nok overdrevet, stævnede ind mod kysten øst for Hals Skanse, men i det samme strømmede en stor og velbevæbnet styrke ind fra Bisnappgård, med retning mod svenskerne, der vendte om, og i stedet forsøgte at gøre landgang ved Bløden vest for skansen, længere inde i Limfjorden. Men også her dukkede stærke dragonenheder uventet op, og efter et par landgangsforsøg opgav svenskerne og roede tilbage til orlogsfartøjerne, der satte sejl og forsvandt ud i Kattegat.

Gik man nu tæt på de store og stærke dragonenheder ville man se, at dragonerne blot var bønderkarle fra egnens gårde, deres lanser og hellebarder blot rafter og stænger, og de fyrige hingste blot krumryggede øg, arbejdsheste for vendelbobonden. Men listen lykkedes, og til Anders Lauridsens pris blev skrevet en meget lang skillingsvis, som berømmede den snedige og modige danske søn, der så tappert forsvarede Hals Skanse.

Anders Lauridsen var på Hals Skanse til 1660. Den 27. juli 1661 ansøgte han kongen om "et lidet brød", en lille pension, til sig selv og sin kone. Det fik han. Anders Lauridsen blev belønnet med en stilling i Viborgs forvaltning. Anders Lauridsen døde i Viborg, og blev begravet i Søndre Sogns Kirke den 8. januar 1675, berømt som manden der frelste Hals By og Skanse.

Hals Skanse fotograferet 8. marts 2011 af Peder Jacobsen. Foto: Hals Arkiv, B12219.

Denne artikel er tidligere publiceret i Ting og Tider 2, udgivet 1998 af Museumsforeningen for Hals Kommune.

Udgivet juni 2021 af Hals Arkiv på www.halsarkiv.dk